

Załącznik do uchwały Nr ..... /...../24

Rady Gminy Rypin

z dnia ..... 2024 r.

**GMINNY PROGRAM PRZECIWDZIAŁANIA PRZEMOCY
DOMOWEJ I OCHRONY OSÓB DOZNAJĄCYCH PRZEMOCY
DOMOWEJ NA LATA 2024-2027**

I. Wstęp

Rodzina w warunkach każdego społeczeństwa stanowi podstawową i wszechstronną formę życia społecznego, zaspokajającą podstawowe potrzeby ludzkie. Rodzina odgrywa ogromną rolę w życiu człowieka, ponieważ kształtuje osobowość, poglądy i system wartości. Ważną rolę w prawidłowo funkcjonującej rodzinie odgrywają wzajemne relacje pomiędzy rodzicami, oparte na miłości i zrozumieniu. Więzy łączące członków rodziny powinny być trwałe i opierać się na wzajemnym zaufaniu i poczuciu bezpieczeństwa. Rodzina winna być wzorem i schronieniem szczególnie dla jej najmłodszych członków, którzy z domu rodzinnego wynoszą wzorce na swoje dalsze życie. Dzieci w sytuacji wystąpienia przemocy domowej cierpią najbardziej nie tylko dlatego, że same często są ofiarami przemocy, ale także dlatego, że przemoc jakiej doświadczyły lub widziały, pozostawia w ich psychice trwałe i nieodwracalne ślady. Przyczyny stosowania przemocy mogą być różne. Mogą one wynikać z braku więzi emocjonalnych w domu rodzinnym, jak również z frustracji, stresu, uzależnienia, ubóstwa, a także z zaburzeń psychicznych. Przemoc domowa jest zjawiskiem trudnym do wykrycia, ponieważ osoby doznające przemocy boją się, wstydzą i często nie wierzą w skuteczność pomocy. Przemocą jest wszystko to, co czynione jest z myślą o zranieniu drugiego człowieka lub wyrządzeniu mu krzywdy. To zamierzone, wykorzystujące przewagę sił działanie przeciw osobie, naruszające jej godność oraz podstawowe prawa i dobra osobiste, powodujące cierpienie i szkody.

Uchwalenie Gminnego Programu Przeciwdziałania Przemocy Domowej i Ochrony Osób Doznających Przemocy Domowej to zadanie wynikające z ustawy o przeciwdziałaniu przemocy domowej. Program określa szczegółowe zadania do realizacji, ukierunkowane na rozwój systemu przeciwdziałania przemocy oraz współpracy między instytucjami, zapewnienie dostępności pomocy osobom i rodzinom dotkniętym przemocą domową, kształtowanie świadomości społecznej w zakresie zjawiska przemocy domowej, doskonalenie kadry zajmującej się diagnozowaniem i pomocą osobom dotkniętym przemocą oraz profilaktykę i edukację mieszkańców gminy Rypin. Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy Domowej i Ochrony Osób Doznających Przemocy Domowej w Gminie Rypin ma charakter długofalowy i jego działania obejmują lata 2024-2027.

II. Podstawy prawne opracowania programu

1. Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy domowej.
2. Ustawa z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi.
3. Ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej.
4. Ustawa z dnia 6 czerwca 1997 r. Kodeks karny.

5. Ustawa z dnia 6 czerwca 1997 r. Kodeks postępowania karnego.
6. Ustawa z dnia 25 lutego 1964 r. Kodeks rodzinny i opiekuńczy.
7. Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 6 września 2023 r. w sprawie procedury „Niebieskie Karty” oraz wzorów formularzy „Niebieska Karta”.
8. Rządowy Program Przeciwdziałania Przemocy Domowej na lata 2024-2030.

Zgodnie z art. 6 ust. 2 pkt 1-4 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy domowej, do zadań własnych gminy należy w szczególności tworzenie gminnego systemu przeciwdziałania przemocy domowej, w tym:

- 1) opracowanie i realizacja gminnego programu przeciwdziałania przemocy domowej i ochrony osób doznających przemocy domowej;
- 2) prowadzenie poradnictwa i interwencji w zakresie przeciwdziałania przemocy domowej, w szczególności poprzez działania edukacyjne służące wzmocnieniu opiekuńczych i wychowawczych kompetencji rodziców w rodzinach zagrożonych przemocą domową;
- 3) zapewnienie osobom doznającym przemocy domowej miejsc w ośrodkach wsparcia;
- 4) tworzenie zespołów interdyscyplinarnych.

Program Przeciwdziałania Przemocy Domowej i Ochrony Osób Doznających Przemocy Domowej w Gminie Rypin na lata 2024-2027 wpisuje się w cele i kierunki działań Rządowego Programu Przeciwdziałania Przemocy Domowej na lata 2024 - 2030, którego celem głównym jest zwiększenie skuteczności przeciwdziałania przemocy domowej oraz zmniejszenia skali tego zjawiska w Polsce. Gminny program jest kontynuacją działań podejmowanych w ramach realizacji wcześniejszego dokumentu, którego istotnym elementem jest dalsze wprowadzanie w życie działań mających na celu podnoszenie świadomości społecznej na temat przyczyn i skutków przemocy domowej, jak również dalsze zapewnianie ochrony i udzielanie pomocy osobom doznającym przemocy, a także upowszechnianie informacji o możliwościach i formach udzielania pomocy zarówno osobom dotkniętym przemocą, jak i stosującym przemoc.

III. Definicja i charakterystyka zjawiska przemocy

Zgodnie z definicją zawartą w art. 2 pkt 1 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy domowej, przemoc domowa to jednorazowe albo powtarzające się umyślne działanie lub zaniechanie, wykorzystujące przewagę fizyczną, psychiczną lub ekonomiczną, naruszające prawa lub dobra osobiste osoby doznającej przemocy domowej, w szczególności:

- a) narażające tę osobę na niebezpieczeństwo utraty życia, zdrowia lub mienia,

- b) naruszające jej godność, nietykalność cielesną lub wolność, w tym seksualną,
- c) powodujące szkody na jej zdrowiu fizycznym lub psychicznym, wywołujące u tej osoby cierpienie lub krzywdę,
- d) ograniczające lub pozbawiające tę osobę dostępu do środków finansowych lub możliwości podjęcia pracy lub uzyskania samodzielności finansowej,
- e) istotnie naruszające prywatność tej osoby lub wzbudzające u niej poczucie zagrożenia, poniżenia lub udręczenia, w tym podejmowane za pomocą środków komunikacji elektronicznej.

Wyróżnia się następujące formy przemocy:

- **przemoc fizyczna** – to naruszenie nietykalności fizycznej, jej celem jest zadanie ofierze bólu fizycznego, uszkodzenie jej ciała, pogorszenie jej zdrowia, a nawet pozbawienie ją życia,
- **przemoc psychiczna** – to naruszenie godności osobistej, to zachowanie, którego celem jest umniejszenie poczucia własnej wartości ofiary, wzbudzenie w niej strachu,
- **przemoc seksualna** – to naruszenie intymności, to zachowanie zmuszające ofiarę do podjęcia niechcianych zachowań seksualnych lub zdeprecjonowania jej seksualności,
- **przemoc ekonomiczna** – to naruszenie własności, to każde zachowanie, którego celem jest ekonomiczne uzależnienie ofiary od sprawcy,
- **zaniedbanie** – to ciągle niezaspokajanie podstawowych potrzeb egzystencjalnych oraz świadome nieudzielanie pomocy w sytuacjach trudnych.

Cykle przemocy:

- **faza narastającego napięcia** – początkiem cyklu jest zwykle wyczuwalny wzrost napięcia, narastają sytuacje konfliktowe,
- **faza ostrej przemocy** – następuje wybuch agresji, sprawca przemienia się w kata, może dokonać strasznych czynów, nie zwracając uwagi na krzywdę innych,
- **faza miodowego miesiąca** – to czas skruchy i okazywania miłości. Sprawca zaczyna dostrzegać to, co się wydarzyło, przeprosza, obiecuje poprawę, staje się czuły i miły. Niestety faza miodowego miesiąca nie trwa długo. Po jakimś czasie napięcie znowu narasta i cały cykl przemocy się powtarza. Z biegiem czasu przemoc staje się gwałtowniejsza i dotkliwsza.

Do przemocy najczęściej dochodzi wówczas, gdy występuje znacząca przewaga siły jednej ze stron nad drugą, np. przewaga siły fizycznej, psychicznej czy ekonomicznej. Relacje, w których najczęściej dochodzi do przewagi sił i przemocy to: mężczyzna – kobieta, rodzic – dziecko, dorosłe dziecko – starzejący się rodzice, czy też rodzina, a chory, niepełnosprawny członek tej rodziny.

Przemoc jest zjawiskiem występującym często w naszym społeczeństwie i dotyczy rodzin o różnym statusie społecznym. Zjawisko przemocy domowej, ze względu na swoją złożoność, zasługuje na miano problemu interdyscyplinarnego i wymaga ciągłej współpracy wielu instytucji i organizacji.

IV. Diagnoza problemu przemocy w rodzinie na terenie Gminy Rypin

Dokonanie dokładnej i rzetelnej diagnozy skali zjawiska przemocy jest trudne, ponieważ szacuje się, że liczba zgłaszanych przypadków przemocy domowej jest zdecydowanie niższa niż faktycznie występująca. Diagnozy problemu przemocy w Gminie Rypin dokonano na podstawie analizy danych Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej i Zespołu Interdyscyplinarnego.

Z zebranych danych wynika, że przemoc w rodzinie jest problemem występującym na terenie gminy.

Tabela nr 1 Liczba wszczętych procedur „Niebieskie Karty” w latach 2021 – 2023.

Instytucja zakładająca Niebieskie Karty	Liczba Niebieskich Kart przekazanych do Przewodniczącego Zespołu Interdyscyplinarnego		
	2021	2022	2023
Policja	8	5	5
GOPS	3	0	0
Oświata	1	1	0
Służba zdrowia	0	1	0
GKRPA	0	0	0
RAZEM:	12	7	5

Tabela nr 2 Liczba osób doznających przemocy w latach 2021 – 2023.

Osoby dotknięte przemocą, w tym:	2021	2022	2023
Kobiety	10	5	4
Mężczyźni	1	0	0
Dzieci	1	2	1
RAZEM:	12	7	5

Jak wynika z danych, przedstawionych w powyższych tabelach, procedurę „Niebieskie Karty” najczęściej sporządzała Policja, gdyż to ona jest głównie pierwszą instytucją reagującą na przemoc domową. Następnie o zaistniałej sytuacji informowany jest Ośrodek Pomocy Społecznej, który

prowodzi obsługę organizacyjno – techniczną i finansową Zespołu Interdyscyplinarnego. Zespół Interdyscyplinarny powołuje grupę diagnostyczno-pomocową, w celu rozwiązywania problemów związanych z wystąpieniem przemocy domowej w indywidualnych przypadkach. Grupa diagnostyczno-pomocowa dokonuje oceny sytuacji domowej osób doznających przemocy domowej oraz osób stosujących przemoc domową. Ponadto podejmuje szereg działań, takich jak np. występowanie do zespołu interdyscyplinarnego z wnioskiem o skierowanie osoby stosującej przemoc domową do uczestnictwa w programach korekcyjno-edukacyjnych dla osób stosujących przemoc domową albo w programach psychologiczno-terapeutycznych dla osób stosujących przemoc domową oraz z wnioskiem o złożenie zawiadomienia o popełnieniu przez osobę stosującą przemoc domową wykroczenia, o którym mowa w art. 66c ustawy z dnia 20 maja 1971 r. Kodeks wykroczeń. Grupa diagnostyczno-pomocowa dokonuje również zakończenia procedury „Niebieskie Karty”, po której monitoruje sytuację osób doznających przemocy domowej, a także zagrożonych wystąpieniem przemocy domowej.

Na przełomie analizowanych lat wynika, że wśród osób doznających przemocy zdecydowanie przeważają kobiety. W niektórych rodzinach procedura „Niebieskie Karty” była wszczynana kilkakrotnie. Przemoc domowa ujawniana jest w szczególności, w rodzinach, w których występuje problem nadużywania alkoholu bądź uzależnienia od alkoholu.

Dane te, zapewne nie oddają w pełni obrazu przemocy na terenie gminy, ponieważ nie zawsze przemoc jest ujawniana, co utrudnia jej przeciwdziałanie. W ostatnim czasie zauważalna jest jednak tendencja wzrostowa osób szukających wsparcia i pomocy w sytuacjach przemocy domowej. Prowadzone działania zarówno lokalne, jak i ogólnopolskie, powodują zmiany świadomości społecznej i z jednej strony zwiększa się gotowość domniemanych ofiar przemocy do ujawniania takich spraw, a z drugiej wiąże się z większym profesjonalizmem przedstawicieli służb zobowiązanych do podejmowania interwencji i udzielania pomocy.

V. Cel główny programu i cele szczegółowe

Celem głównym programu jest przeciwdziałanie przemocy domowej oraz ograniczenie skali tego zjawiska w Gminie Rypin.

Cele szczegółowe programu:

1. Działania profilaktyczne i edukacyjne społeczności lokalnej w zakresie przeciwdziałania przemocy domowej.
2. Zwiększenie bezpieczeństwa oraz dostępności wsparcia dla osób doznających przemocy domowej.
3. Zwiększenie skuteczności oddziaływań wobec osób stosujących przemoc domową.

4. Podnoszenie poziomu kompetencji zawodowych przedstawicieli instytucji i podmiotów realizujących zadania z zakresu przeciwdziałania przemocy domowej, w celu podniesienia jakości i dostępności świadczonych usług.

Cel szczegółowy 1

Działania profilaktyczne i edukacyjne społeczności lokalnej w zakresie przeciwdziałania przemocy domowej

Lp.	Zadanie	Działania	Realizatorzy/ Partnerzy	Termin realizacji
1	Edukacja społeczności lokalnej w zakresie problematyki przeciwdziałania przemocy domowej.	<ul style="list-style-type: none"> - prowadzenie działań profilaktycznych skierowanych do dzieci i młodzieży w zakresie agresji i przemocy, - prowadzenie działań edukacyjnych służących wzmocnieniu wychowawczych i opiekuńczych kompetencji rodziców, - zwiększanie wiedzy w społeczności lokalnej w zakresie problematyki przeciwdziałania przemocy domowej, poprzez kampanie informacyjne oraz zamieszczanie informacji na stronie internetowej, rozpowszechnianie ulotek, plakatów i materiałów edukacyjno – informacyjnych, - upowszechnianie informacji o placówkach pomocowych udzielających pomocy i wsparcia w sytuacjach doświadczania przemocy domowej, - lokalne kampanie społeczne, współpraca z kościołami. 	<ul style="list-style-type: none"> -Zespół Interdyscyplinarny, - GOPS, - Policja, - Placówki oświatowe, - GKRPA. 	2024-2027

Cel szczegółowy 2

Zwiększenie bezpieczeństwa oraz dostępności wsparcia dla osób doznających przemocy domowej

Lp.	Zadanie	Działania	Realizatorzy/ Partnerzy	Termin realizacji
1	Zapewnienie wsparcia instytucjonalnego.	- utworzenie i funkcjonowanie Zespołu Interdyscyplinarnego, - utworzenie i funkcjonowanie grup diagnostyczno – pomocowych, - prowadzenie poradnictwa w ramach działającego Punktu Konsultacji Psychologiczno – Terapeutycznej, - praca socjalna, konsultacje terapeutyczne.	- GOPS, - Zespół Interdyscyplinarny, - Placówki oświatowe.	2024-2027
2	Upowszechnianie informacji w zakresie możliwości i form udzielania pomocy osobom doznającym przemocy domowej w szczególności: medycznej, psychologicznej, pedagogicznej, prawnej, socjalnej, zawodowej i rodzinnej.	- opracowanie i rozpowszechnianie materiałów informacyjnych.	- GOPS, - Zespół Interdyscyplinarny, - GKRPA.	2024-2027

3	Udzielanie pomocy i wsparcia osobom doznającym przemocy.	- realizacja procedury „Niebieskie Karty”, - zapewnienie pomocy i wsparcia w ramach działającego Punktu Konsultacji Psychologiczno – Terapeutycznej, - zapewnienie ochrony dzieciom w trybie art. 12a ustawy o przeciwdziałaniu przemocy domowej.	- GOPS, - Zespół Interdyscyplinarny, - Policja.	2024-2027
4	Zapewnienie schronienia i pomocy materialnej osobom doznającym przemocy domowej.	- współpraca z podmiotami zapewniającymi schronienie osobom doznającym przemocy domowej, - udzielanie pomocy materialnej.	- GOPS.	2024-2027
5	Monitorowanie działań pomocowych.	- monitorowanie pomocy udzielanej osobom doznającym przemocy domowej.	- GOPS, - Zespół Interdyscyplinarny, - Policja.	2024-2027

Cel szczegółowy 3

Zwiększenie skuteczności oddziaływań wobec osób stosujących przemoc domową

Lp.	Zadanie	Działania	Realizatorzy/ Partnerzy	Termin realizacji
1	Działania wobec osób stosujących przemoc domową w ramach	- wskazywanie na konsekwencje prawne stosowania przemocy, - działania prowadzone w oparciu o procedurę „Niebieskie Karty” , w tym	- GOPS, - PCPR, - Policja, - Zespół	2024-2027

procedury „Niebieskie Karty”.	formularz D, - motywowanie do zmiany zachowań, - kierowanie przez Zespół Interdyscyplinarny osób stosujących przemoc domową do uczestnictwa w programach korekcyjno – edukacyjnych lub psychologiczno – terapeutycznych, - egzekwowanie zaświadczeń o zgłoszeniu do uczestnictwa w programach korekcyjno – edukacyjnych lub psychologiczno – terapeutycznych oraz o ukończeniu zajęć.	Interdyscyplinarny.	
-------------------------------	--	---------------------	--

Cel szczegółowy 4

Podnoszenie poziomu kompetencji zawodowych przedstawicieli instytucji i podmiotów realizujących zadania z zakresu przeciwdziałania przemocy domowej w celu podniesienia jakości i dostępności świadczonych usług

Lp.	Zadanie	Działania	Realizatorzy/ Partnerzy	Termin realizacji
1	Podnoszenie kometencji osób realizujących zadania z zakresu przeciwdziałania przemocy domowej.	- udział w szkoleniach, warsztatach, konferencjach przedstawicieli służb podejmujących działania na rzecz osób uwikłanych w przemoc domową, w tym szkolenia z zakresu diagnozowania przemocy domowej, realizacji procedury „Niebieskie Karty”, - zapewnienie osobom zaangażowanym w przeciwdziałanie przemocy domowej, dostępu do literatury.	- GOPS, - GKRPA, - Policja, - Zespół Interdyscyplinarny, - Placówki oświatowe.	2024-2027

VI. Adresaci programu

Program skierowany jest do:

- 1) mieszkańców gminy, w tym osób zagrożonych przemocą domową,

- 2) osób stosujących przemoc domową,
- 3) osób doznających przemocy domowej,
- 4) świadków przemocy domowej,
- 5) służb zajmujących się przeciwdziałaniem przemocy domowej.

VII. Realizatorzy Programu

Podmiotami odpowiedzialnymi za realizację Gminnego Programu Przeciwdziałania Przemocy Domowej i Ochrony Osób Doznających Przemocy Domowej są:

1. Zespół Interdyscyplinarny,
2. Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej,
3. Komenda Powiatowa Policji w Rypinie,
4. Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Gminie Rypin,
5. Placówki oświatowe,

przy aktywnej współpracy z:

1. Sądem Rejonowym w Rypinie,
2. Prokuraturą Rejonową w Rypinie,
3. jednostkami ochrony zdrowia, samorządem powiatowym oraz lokalnymi organizacjami pozarządowymi i kościelnymi.

VIII. Monitorowanie Programu

Realizacja programu będzie systematycznie monitorowana, a monitoring umożliwi wgląd w realizację podejmowanych działań, ocenę ich skuteczności oraz podejmowanie ewentualnych działań korygujących. Monitorowanie programu będzie prowadzone przez Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej na podstawie informacji uzyskanych od realizatorów programu, a sprawozdanie z realizacji Programu corocznie zostanie przedłożone Radzie Gminy Rypin.

Przy ocenie programu będą brane pod uwagę następujące wskaźniki:

- liczba rodzin objętych pomocą,
- liczba posiedzeń Zespołu Interdyscyplinarnego,
- liczba uruchomionych procedur „Niebieskie Karty”,
- liczba wypełnionych formularzy „Niebieskie Karty” - C,
- liczba wypełnionych formularzy „Niebieskie Karty” - D,

- liczba zakończonych procedur „Niebieskie Karty”,
- liczba utworzonych w danym roku grup diagnostyczno-pomocowych,
- liczba osób doznających przemocy domowej,
- liczba osób doznających przemocy domowej, które skorzystały z różnych form pomocy w Punkcie Konsultacji Psychologiczno – Terapeutycznej,
- liczba osób stosujących przemoc domową, które skorzystały z różnych form pomocy w Punkcie Konsultacji Psychologiczno – Terapeutycznej,
- liczba działań profilaktycznych w placówkach oświatowych,
- liczba osób biorących udział w programach korekcyjno – edukacyjnych lub psychologiczno-terapeutycznych,
- liczba osób przeszkolonych w zakresie przeciwdziałania przemocy domowej.

IX. Harmonogram realizacji programu oraz jego finansowanie

Program realizowany będzie na terenie Gminy Rypin w latach 2024 – 2027. Wdrażanie programu rozpocznie się po jego uchwaleniu, a działania zaplanowane do realizacji będą wprowadzane w formie ciągłej. Program finansowany będzie ze środków własnych Gminy Rypin, dotacji oraz środków pozyskanych z innych źródeł.

Przewodniczący Rady

Marek Paweł Śmiechewicz